

Zwaar weer op komst voor de
hogeschooldocent

Inleiding HvA Onderwijsconferentie
29 maart 2006

A.M.L. van Wieringen

Inhoudsopgave

- *Memory Lane*
- Functies hbo tot nu toe
- Oude en nieuwe functies
- Hogere verwachtingen aan de Hogeschooldocent

Hoger Beroepsonderwijs

Mooie voorgeschiedenis

- Kweekschool voor de Zeevaart (1785)
- Rijkskweekschool Haarlem (1816)
- Academie van Beeldende kunsten en Technische Wetenschappen (1851)
- Kweekschool voor Machinisten (1878)
- Opleidingsinrichting voor Sociale Arbeid (1899)

De meeste Hogescholen zijn veel ouder dan in hun websites blijkt.

Constituering van het HBO

- Als categorie opgenomen in de WVO 1963/1968
- Afzonderlijk wet: WHBO in 1985
- Opleidingen
  - Algemene 4-jarigheid
  - Ook voor havo en pedagogische academies
- Fusieoperatie
  - Norm was min. 600 studenten

Vorming Hogescholen?

- Fusieprocessen: veel aandacht voor structuurvraagstukken en harmonisatie systemen
- Afwisseling van 2/3 lagenstructuur en centralisatie/decentralisatie
- Gaandeweg normalisatie: concentratie op primaire taken
- Tegelijkertijd vorming *HBO Raad* als vereniging van instellingen ipv vereniging van geledingen:
Jan Karel Gevers

Functies hbo in hoger onderwijs

- Groei studenten in ho vooral in hbo opgevangen: internationaal opvallend
- Bulkvoorziening
- Gestage afneming budget per student
- Wel bereikt: aanzienlijke groei van deelname aan hoger onderwijs

Nog meer hoger onderwijs

- EU/NL-streven naar sterke kenniseconomie
- Klassieke onderwijsdoelstelling: verhoging ontwikkelingspeil bevolking, alle talenten benutten
- Maatschappelijk en individueel profijt van (hoger) onderwijs aanzienlijk

Naar 50% hoger onderwijs?

- Deelname van jongeren (ca. 45 à 50%; gediplomeerde uitstroom ca. 35%)
- Van jongere beroepsbevolking (ca. 28%)
- Van gehele beroepsbevolking (ca. 24%)

Hoe komen we daar?

- Aanvoer 1: Optimale doorstroom
- Aanvoer 2: Meer werkenden naar het hoger onderwijs: een leven lang leren (LLL)
- Meer verscheidenheid en hoger rendement in het hoger onderwijs

Optimale doorstroom

- *Extra leertijd:*
  - a) Beter overgang door extra leerperiode
  - b) Stapelen van opleidingen: gunstig bezien

- *Gezamenlijke doorlooptrajecten:*
  - a) Voor- en natraject van hbo hoort bij hogeschool
    - dus ook lesgeven in mbo-4
    - dus ook lesgeven na de opleiding

Benutten potentieel onder 1ste generatie ho-studenten

- a) Intensieve begeleiding en contacten
  - door docenten
  - door medestudenten (ook tussen etnische groepen)

- b) Parallel-lopende aansluitings (remediërende) (taal)programma's

- c) Beter opnemen van praktijkstage en eerste jaren arbeidsmarkt

Hogeschool: emancipatierol

Vergroting verscheidenheid en verhoging rendement

Opleidingen

- Meer verscheidenheid binnen opleidingen (meerdere didactische modellen)
- Meer verscheidenheid tussen opleidingen
- Korte programma's in het hbo en lang mbo
  - (afwezige niveau-5 Europees Kwalificatieraamwerk)

Organisatie

- Opbouwen binding van studenten
- Interne kleinschaligheid

Differentiaties

- Nieuwe differentiaties binnen hogeschool
- Na 20 jaar is HBO voldoende gevestigd om intern te differentiëren
  - Kort hbo (Associatie Graad: AD):
    - 11 hogescholen
  - Beroepsbachelor en/of doorstroombachelor?
  - of: schakelperiode na bachelorfase
  - Masterfase in hogeschool en universiteit
  - Nogmaals duur van heao en pedagogische academies bezien?

Hoe komen we daar?

- Meer werkenden naar het hoger onderwijs: een leven lang leren (LLL)
- Samen met bedrijven/instellingen opzetten
- Elke docent bv 10 LLL-studenten

Oude en nieuwe functies Opvoeding/vorming

- Artikel 1.3, lid 4 van de WHW. 'De universiteiten en hogescholen schenken mede aandacht aan de bevordering van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef.'
- Onderwijsraad: maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef vervangen door *burgerschap*.
- Doet u voldoende aan burgerschap op de HvA?

Waarom meer aandacht voor opvoeding/vorming?

- Meer 1ste generatie studenten
- Meer studenten van niet-westerse herkomst
- 'Verhaal' verloren in vo en mbo: rol hogeschooldocenten om het opnieuw te vertellen?
- Amsterdam is multi-etnisch en monocultureel
- De cultuur heet '*Amsterdam*'
- '*Amsterdam*' als cultuur doorgeven
- Klassieke emancipatiefunctie van het hbo vraagt nu ook een educatieve-culturele invulling

Opvoeding/vorming: hoe zou dat moeten op een hogeschool

- Normatief-ethisch debat durven en kunnen aangaan
- Voorbeeld zijn
- Kennis hebben van én bijdragen aan de cultuur *Amsterdam*
- Intensieve contacten/empathie
- Kleinschaligheid: vormen van *scholen* van zo'n 400/500 studenten

Hogere verwachtingen aan hogeschooldocent

Opkrikken statuur hbo en opleidingsniveau docenten

- In VS ho-gidsen: opleidingsniveau docenten eerste gegeven
- HvA: ca. 50% van docenten heeft geen Master-opleiding
- HvA: 2% gepromoveerden (minder dan in v.o.)

Wat is nodig:

- 80 a 100% Masteropleiding
- 10 a 15% professionele doctor-graad (vgl PhD en EdD)
- 10 a 15 % onderzoeksdoctor-graad

Hogere verwachtingen aan hogeschooldocent

- Formatiesysteem toekomstgericht opzetten
- Hogeschooldocent als norm is schaal 12
- Norm is Professionele Doctorsgraad
- Individuele weg daarnaar toe uitstippelen
- Voor elke docent
- Ook voor docenten in de leeftijdsgroep 55-67 jaar

Hogere verwachtingen aan hogeschooldocent

- Positie van de lector
- Gewoon opnemen in formatiesysteem
- Afstemmen op norm-hogeschooldocent
- Uit eigen budget betalen
- Integraal plan lectoren

Hogere verwachtingen aan hogeschooldocent

Opfoming kwaliteit docenten

- Onderzoekscomponent in wo-functies: bijscholingseffect
- Vergelijkbaar automatisch bijscholingsmechanisme in functie hogeschooldocent inbouwen
- Ontwerp/ontwikkelcomponent opnemen
- Operationeel meten naar hoeveelheid en kwaliteit

Hogeschooldocent nieuwe stijl

- Een heel pakket aan nieuwe verwachtingen
  - Eerste generatie studenten opleiden
  - Ook in het mbo-4 lesgeven
  - LLL-studenten
  - Meerdere didactische modellen beoefenen
  - Opvoedende/vormende taken
  - In kleinere, intensievere organisatie-eenheden werken
  - Een hogere graad halen
  - Ontwerp en ontwikkelactiviteiten opzetten
- Maakt het leven moeilijker, ongetwijfeld, maar ook veel interessanter